

Kas Raplamaal on otstarbekas omavalitsuste koostöö, ühistegevused, kohustuslikud koostööpiirkonnad või uued valdade ühinemised? Kas 2002.a. toimunud omavalitsuste ühinemised on olnud eesmärgipärased? Kas neist ühinemistest on midagi õppida ka teistel? Raplamaa omavalitsused otsivad koos teadlastega vastuseid neile ja paljudele teistele küsimustele.

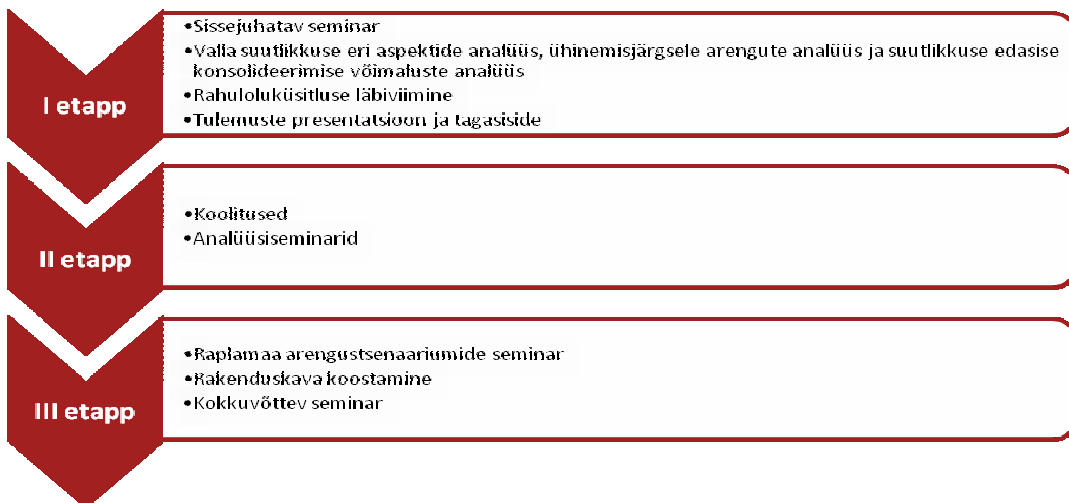
Omavalitsuste jätkusuutlikkus, maakonna tasandi koostöö ja ühistegevus on omandamas üha suuremat tähtsust. Raplamaal toimusid omavalitsuste vabatahtlikud ühinemised 2002.a., kuid nende liitumiste tulemuslikkust ei ole seni sügavamalt analüüsitud. Ühinemata omavalitsustes otsitakse just praegu võimalikke lahendusi – kas liituda naaberomavalitsusega või jääda omaette toimetama.

Raplamaa Omavalitsuste Liidu eestvedamisel koostati lähteülesanne ja seejärel rahastamistaotlus Euroopa Liidu ESF programmi „Avalike teenistujate, kohalike omavalitsuste ja mittetulundusühingute töötajate koolitus ja arendamine“. Rahastamistaotlus tuli keerulise pealkirjaga - „Raplamaa omavalitsuste jätkusuutlikkuse suurendamine nende võimekuse konsolideerimise kaudu“. Projekt sai Rahandusministeeriumist positiivse rahastamisotsuse ja nüüd on käivitatud ka projekti tegevused.

Raplamaa omavalitsuste ühisprojektis osalejate eesmärk on Rapla maakonnas 2002.a. toimunud omavalitsuste ühinemiste mõju analüüside abil kujundada visioon ja stsenaariumid omavalitsuste jätkusuutlikkuse suurendamiseks.

Jätkusuutlikkuse suurendamine võib toimuda omavalitsuste suutlikkuse konsolideerimise (koostöö, ühistegevused, teenuspiirkonnad jne.) eri vormide rakendamise või ka omavalitsuste ühinemiste kaudu. Arendusprogrammis on ka väike koolitusetapp, sest omavalitsusametnikud ja poliitikud vajavad uusi teadmisi ja oskusi neid kompetentse praktikas rakendada. Projekti tulemiks on arenguvõimekuse ühildamise instrumentide rakenduskava valmimine ning konkreetsed soovitusel volikogudele. Valmib Raplamaa omavalitsuste suutlikkuse suurendamise (konsolideerimise) rakenduskava kümne aasta perspektiivis. Seda kava on võimalik ellu rakendada omavalitsuste haldusterritoriaalsete ümberkorralduste ja/või avalike teenuste ning võimekuse konsolideerimise teel.

Projekti tegevused on jaotatud kolme etappi.

I ETAPP – OMAVALITSUSTE SUUTLIKKUSE KONSOLIDEERIMISKOOGEMUSTE JA -VAJADUSTE ANALÜÜS JA ÜLDISTAMINE

1. **Sissejuhatav seminar** – tutvustatakse projekti eesmärgi ja tegevusi, täpsustatakse ja kooskõlastatakse analüüsides indikaatorid ja analüüsivad teenused. Arutelu on oluline selgitada välja andmete kättesaadavus ja töötlemise vajadus.
2. **Omaavalitsuse suutlikkuse eri aspektide analüüs**, ühinemisjärgsete arengute analüüs ja suutlikkuse edasise konsolideerimise võimaluste analüüs koosneb kolmest blokist:
 - **Omaavalitsuste ühinemiste/ koostöösuutlikkuse analüüsi** raames viiakse läbi ühinemisportsessi eri komponentide võrdlev analüüs, mis tugineb dokumendianalüüsil ja intervjuude materjalidel. Analüüsi käigus vaadeldakse muutuseid valla asutuste juhtimises ja struktuuris, mis muuhulgas võtab arvesse tegevuste delegeerimise praktika ja võimalused.
 - **Finantsanalüüs** võtab vaatluse alla eelarveproportsioonide muutused enne ühinemist ehk aastat 2002., ühinemisjärgset seisust võrrelduna tänase seisuga ehk aastaga 2011. Analüüsi läbiviimiseks võetakse aluseks vahepeal toimunud majanduslikud ja seadusandlikud muutused omaavalitsuste eelarve struktuuris.
 - **Teenuste analüüsi** käigus määratletakse teenuste sihtrühmade suurus ja paiknemine geograafiliselt. Antud analüüsi raames on tähtis fikseerida kõik regulaarselt kasutatavad teenused regioonis. Teenuste analüüsi käigus kaardistatakse omaavalitsuse põhiliste teenuste pakkumise, sisseostu ja müügi võimalused ning ohud. Samuti omaavalitsuste koostööpraktikad erinevate teenuste pakkumisel.
3. **Rahuloluküsitluse läbiviimine** - selgitatakse välja ühinenud omaavalitsustes suhtumine ühinemiste ja teenuste kvaliteedi eri aspektidesse ning ühinemata valdades hoiakud ühinemiste ja koostöö perspektiivide suhtes. Viiakse läbi kaks küsitlust valimiga 100 ametnikku-volinikku ning 100 elanikku (kokku 200 respondenti) ühinenud kolmes vallas ning valimiga 100 ametnikku-volinikku ja 100 elanikku (kokku 200 respondenti) väikestes (mitteühinenud) valdades.
4. **Tulemuste presentatsioon ja tagasiside** - koostatakse vaheraport, mis esitab suutlikkuse ja selle konsolideerimise perspektiivide analüüsi valdade kaupa ja võrdlevalt, samuti rahuloluküsitluse tulemused;
5. **Kokkuvõttev seminar** – arutatakse vaheraporti tulemusi nii ühinenud valdade kui ühinemata omaavalitsuste aspektist. Koos selgitatakse välja ühinenud omaavalitsustega ühinemiste tugevad ja nõrgad küljed, võimalused (s.h. kasutamata jäänud võimalused) ning tekkinud või tekkida võivad ohud. Antud analüüs on adresseeritud veel ühinemata valdadele, et anda sisendmaterjali ühinemiste läbirääkimiste pidamiseks ja analüüsides koostamiseks. Teine keskne teema arenguseminaril on analüüsi põhjal ilmnunud teenuste ja inimeste reaalse rände seisundi ja teenuste kasutamise analüüs, mis kajastaks juba olemasolevaid sidemeid valdade vahel (teenuste osutamist naaberomavalitsuse elanikele, koostöösidemed). See võimaldab hakata välja joonistama hüpoteese suutlikkuse konsolideerimise eesmärkidest ja võimalustest.

II ETAPP – KOOLITUSED JA RÜHMATÖÖD

1. **Koolitused omaavalitsuste juhtidele ja spetsialistidele** – 3 koolituspäeva 30 osalejale järgmistel teemadel:
 - ▲ **Omaavalitsuste arenguvõimekuse konsolideerimise peamised strateegiad.** Koolituse käigus määratletakse ja analüüsitakse koostöövõrgustike ja -piirkondade ning ühendvaldade juhtimise (või ümberkorraldamise) peamisi võimalusi, probleeme nende õiguslike aspekte. Koolituse raames kasutatakse Eestile sarnase omaavalitsussüsteemiga välisriikide kogemusi ühistegevuse, koostöö, ühinemiste, teenuspiirkonnade kohta.
 - ▲ **Raplamaa omaavalitsuste arengusenaariumite arutelu.** Eesmärgiks suurendada omaavalitsuste strateegilise juhtimise suutlikkust ja tagada seeläbi pikaajaline

jätkusuutlikkus. Koolituse käigus viiakse läbi piirkonna omavalitsuste arenguvõimaluste kollektiivne arutelu ning piirkonna kui terviku arenguvõimaluste ja stsenaariumite genereerimine.

▲ **Omavalitsuste arengusuutlikkuse analüüs ja konsolideerimise muutujate hindamine** . Koolituse käigus tutvustatakse omavalitsuste arengusuutlikkuse analüüsimetoodikat ning võtmenäitajaid (KPI). Analüüsimetoodika tulemuslikuks rakendamiseks omavalitsuste poolt tehakse ka konkreetseid juhtumiuuringud.

2. **Analüüsiseminarid** – neli analüüsiseminarit projekti sihtrühmale. Seminaride sisendmaterjaliks on projekti I etapis tehtud analüüsid ja arendusseminari ning eelnevate koolituspäevade materjalid. Arutatakse läbi konsolideerumise eri aspektid:

- ▲ konsolideerimise vajadused ja võimalused,
- ▲ konkreetsed koostöövormid ja nende juhtimine,
- ▲ võimalikud efektid ning omavalitsuste juhtimine koostöö korral;
- ▲ SWOT analüüsid arenguvõimekuse suurendamise rakenduskava koostamise alustamiseks:
 - ühinemiste võimalused, nende realiseerimine ja uute väljakutsete perspektiivid,
 - ühinemiste seotud ohtude analüüs, mille läbiviimisel saab tugineda rahuloluküsitluse tulemustele;
 - suutlikkuse konsolideerimise võimalused koostöö läbi ühinemata valdades.

III ETAPP – RAPLAMA OMAVALITSUSTE ARENGUVÕIMEKUSE KONSOLIDEERIMISE RAKENDUSKAVA KOOSTAMINE

1. **Rakenduskava koostamine**, täiendamine projekti sihtrühma poolt ja kooskõlastamine;
2. **projekti lõpuseminar** - tutvustatakse projekti tulemusi ja koostatud rakenduskava.

Raplamaa Omavalitsuste Liidu projektipartnerid on kõik omavalitsused, maavalitsus ja Raplamaa arendus- ja ettevõtluskeskus.

Projekti kestvus juuli 2012.- juuni 2013.a.

Projekti kogumaksumus on 29 816 eurot, sellest ESF toetus 25 344 eurot.

Projekti juhtivkonsultandiks on Tallinna Ülikooli Riigiteaduste Instituut.